

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2026/49

Karar Sayısı : 2026/48

Karar Tarihi : 26/2/2026

R.G.Tarih-Sayı : 21/5/2026-33260

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi

İTİRAZIN KONUSU: 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 362. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin "*istinaf başvurusunun kısmen veya tümünden kabulü hali*" yönünden Anayasa'nın 13. ve 36. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: İdarenin mecburi hizmet ile orantılı yetiştirme bedeli talebine karşı açılan menfi tespit davasının istinaf incelemesinde itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN VE İLGİLİ GÖRÜLEN KANUN HÜKÜMLERİ

A. İptali İstenen Kanun Hükmü

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 362. maddesi şöyledir:

"Temyiz edilemeyen kararlar

MADDE 362- (1) Bölge adliye mahkemelerinin aşağıdaki kararları hakkında temyiz yoluna başvurulamaz:

a) Miktar veya değeri kırk bin Türk Lirasını (bu tutar dâhil) geçmeyen davalara ilişkin kararlar.

b) Kira ilişkisinden doğan ve miktar veya değeri itibarıyla temyiz edilebilen alacak davaları ile kira ilişkisinden doğan diğer davalardan üç aylık kira tutarı temyiz sınırının üzerinde olanlar hariç olmak üzere 4 üncü maddede gösterilen davalar ile (23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunundan doğup taşınmazın aynına ilişkin olan davalar hariç) özel kanunlarda sulh hukuk mahkemesinin görevine girdiği belirtilen davalarla ilgili kararlar.

c) (Değişik:22/7/2020-7251/39 md.) Yargı çevresi içinde bulunan ilk derece mahkemelerinin görev ve yetkisi hakkında verilen kararlar ile yargı yeri belirlenmesine ilişkin kararlar.

ç) Çekişmesiz yargı işlerinde verilen kararlar.

d) Soybağına ilişkin sonuçlar doğuran davalar hariç olmak üzere, nüfus kayıtlarının düzeltilmesine ilişkin davalarla ilgili kararlar.

e) Yargı çevresi içindeki ilk derece mahkemeleri hâkimlerinin davayı görmeye hukuki veya fiilî engellerinin çıkması hâlinde, davanın o yargı çevresi içindeki başka bir mahkemeye nakline ilişkin kararlar.

f) Geçici hukuki korumalar hakkında verilen kararlar.

g) (Ek:22/7/2020-7251/39 md.) 353 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında verilen kararlar.

(2) Birinci fıkranın (a) bendindeki kararlarda alacağın bir kısmının dava edilmiş olması durumunda, kırk bin Türk Liralık kesinlik sınırı alacağın tamamına göre belirlenir. Alacağın tamamının dava edilmiş olması hâlinde, kararda asıl talebinin kabul edilmeyen bölümü kırk bin Türk Lirasını geçmeyen tarafın temyiz hakkı yoktur. Ancak, karşı taraf temyiz yoluna başvurduğu takdirde, diğer taraf da düzenleyeceği cevap dilekçesiyle kararı temyiz edebilir.”

B. İlgili Görülen Kanun Hükmü

Kanun'un ek 1. maddesi şöyledir:

“Parasal sınırların artırılması

EK MADDE 1- (Ek: 24/11/2016-6763/44 md.)

(1) 200 üncü, 201 inci, 341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırlar her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların; o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların bin Türk lirasını aşmayan kısımları dikkate alınmaz.

(2) (Değişik:4/6/2025-7550/20 md.) 200 üncü ve 201 inci maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hukuki işlemin yapıldığı, 341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında davanın açıldığı tarihteki miktar esas alınır.

(3) (Ek:7/11/2024-7531/22 md.) (Mülga:4/6/2025-7550/20 md.)”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Basri BAĞCI, Engin YILDIRIM, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL, Ömer ÇINAR ve Metin KIRATLI'nın katılımlarıyla 26/2/2026 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Hilal YAZICI tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu ve ilgili görülen kanun hükümleri, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

3. 6100 sayılı Kanun'un 361. maddesinin (1) numaralı fıkrasında bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinden verilen temyizi kabil nihai kararlar ile hakem kararlarının iptalleri talebi üzerine verilen kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde temyiz yoluna başvurulabileceği hüküm altına alınmıştır. Anılan maddenin (2) numaralı fıkrasına göre davada haklı çıkmış olan tarafın da hukuki yararı bulunmak şartıyla temyiz yoluna başvurusu mümkündür.

4. Söz konusu Kanun'un 362. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise bölge adliye mahkemelerinin hangi kararlarına karşı temyiz yoluna başvurulamayacağı düzenlenmiştir. Anılan fıkranın itiraz konusu (a) bendinde miktar veya değeri kırk bin Türk lirasını (bu tutar dâhil)

geçmeyen davalara ilişkin kararlar da bu kapsamda sayılmıştır. Kural, “*istinaf başvurusunun kısmen veya tümünden kabulü halî*” yönünden incelenmiştir.

5. Söz konusu maddenin (2) numaralı fıkrasıyla (1) numaralı fıkranın (a) bendindeki kararlarda alacağın bir kısmının dava edilmiş olması durumunda kırk bin Türk liralık kesinlik sınırının alacağın tamamına göre belirleneceği, alacağın tamamının dava edilmiş olması hâlinde kararda asıl talebinin kabul edilmeyen bölümü kırk bin Türk lirasını geçmeyen tarafın temyiz hakkının bulunmadığı, ancak karşı taraf temyiz yoluna başvurduğu takdirde diğer tarafın da düzenleyeceği cevap dilekçesiyle kararı temyiz edebileceği hüküm altına alınmıştır.

6. Kuralda belirtilen parasal sınır Kanun’un ek 1. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince her yıl yeniden değerlendirilerek artırılarak uygulanmaktadır. Anılan maddenin (2) numaralı fıkrasında 362. maddedeki parasal sınırın uygulanmasında davanın açıldığı tarihteki miktarın esas alınacağı hükme bağlanmıştır.

7. Bu itibarla 1/1/2026 tarihinden geçerli olmak üzere bölge adliye mahkemesi hukuk daireleri tarafından verilen miktar veya değeri 682.000 TL’yi geçmeyen ve esas hakkında verilen ret kararlarına ya da diğer kararlara karşı temyiz yoluna başvurulamayacağı anlaşılmaktadır.

B. İtirazın Gerekçesi

8. Başvuru kararında özetle; itiraz konusu kuralla, uyuşmazlığın miktarı veya değeri esas alınmak suretiyle temyiz yoluna başvurulup başvurulamayacağının belirlendiği ancak istinaf başvurusunun kısmen veya tümünden kabulü hâlinde istinaf merciinin kararının derece mahkemesi kararından farklı bir karar olması itibarıyla ilk kez verilmiş bir karar olduğu ve kural gereğince de kesin olduğu, bu durumun adil yargılanma hakkı kapsamında hükmün denetlenmesi imkânını ortadan kaldırdığı belirtilerek kuralın Anayasa’nın 13. ve 36. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

9. Anayasa Mahkemesinin 27/3/2025 tarihli ve E.2024/189, K.2025/83 sayılı kararında 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 45. maddesinin (6) numaralı fıkrasının bölge idare mahkemelerinin anılan Kanun’un 46. maddesine göre temyize açık olmayan kararlarının kesin olduğunu hükme bağlayan birinci cümlesi “*istinaf başvurusunun kısmen veya tümünden kabulü halî*” yönünden incelenmiş ve söz konusu cümlenin Anayasa’nın 13. ve 36. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar verilmiştir (AYM, E.2024/189, K.2025/83, 27/3/2025, §§ 10-31).

10. Anılan kararda bölge idare mahkemelerinin görevi kapsamında vereceği kararların kapsamının ilgili kanunlarla düzenlendiği, dolayısıyla cümle kapsamında hangi kararların yer aldığı tereddüde yer bırakmayacak şekilde düzenlendiği belirtilerek hükmün denetlenmesini talep etme hakkına sınırlama getiren cümlenin belirli ve öngörülebilir olduğu, bu yönüyle kanunilik şartını sağladığı belirtilmiştir (AYM, E.2024/189, K.2025/83, 27/3/2025, §§ 14-20).

11. Söz konusu kararda, istisnai hâller dışında bölge idare mahkemesi kararlarının kesin olması öngörülmek suretiyle davaların makul süre içinde ve daha az masrafla sonuçlandırılmasının amaçlandığı belirtilerek cümlenin anayasal açıdan meşru amaç taşıdığı değerlendirilmiştir (AYM, E.2024/189, K.2025/83, 27/3/2025, § 23).

12. Kararda, bölge idare mahkemelerinin bazı kararlarının temyiz yolu kapatılarak verildiği anda kesin olmasının makul sürede yargılanma hakkı ve usul ekonomisinin gereklerinin yerine getirilmesi için alınan tedbirler kapsamında değerlendirilmesi gerektiği, dolayısıyla sınırlamanın

meşru amaca ulaşma bakımından elverişli olduğu belirtilmiştir (AYM, E.2024/189, K.2025/83, 27/3/2025, § 25).

13. Kararda gereklilik alt ilkesi yönünden yapılan incelemede ise Danıştayın iş yükünün hafifletilmesi ve belirli bir önem derecesine sahip olmayan davaların makul sürede görülmesini sağlayacak tedbirlerin alınmasının anayasal sınırlar içinde kalmak şartıyla kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olduğu, davaların makul süre içinde ve daha az masrafla sonuçlandırılması amacıyla belirli bir önem derecesini aşmayan uyuşmazlıklara ilişkin olarak bölge idare mahkemesince verilen kararların kesin olmasının öngörülmesinin ilke olarak hükmün denetlenmesini talep hakkına aykırılık teşkil etmeyeceği ancak temyiz yolu kapalı olan konularda bölge idare mahkemesince istinaf başvurusu kabul edilerek ilk derece mahkemesi kararının kaldırılması ve işin esası hakkında yeni bir karar verilmesi hâlinde bölge idare mahkemesinin ilk elden verdiği bu karara karşı temyiz kanun yoluna başvurulmamasının hükmün denetlenmesini talep etme hakkına aykırılık oluşturabileceği ifade edilmiştir (AYM, E.2024/189, K.2025/83, 27/3/2025, §§ 27, 28).

14. Kararda ayrıca miktar veya değeri itibarıyla temyiz sınırına ulaşamayan davaların tamamı bakımından bölge idare mahkemesince verilen esasa ilişkin bir kararın gerek hukuk alanında gerekse ilgilisi bakımından yaratacağı sonucun tümüyle önemsiz olduğunun söylenemeyeceği, hükmün ise istinaf merciinin bu tür bir kararın yaratacağı sonuçların önemi gözetilerek uyuşmazlığa ilişkin temyiz incelemesinin gerekli olup olmadığı noktasında herhangi bir değerlendirme yapılmasına imkân vermeksizin temyiz yoluna başvurma imkânını ortadan kaldırdığı değerlendirilmiştir (AYM, E.2024/189, K.2025/83, 27/3/2025, § 28).

15. Kararda hükmün denetlenmesini talep etme hakkına yönelik bu tür bir sınırlamanın iş yükünün azaltılmasına katkı sunacağı söylenebilir ise de Danıştayın bir içtihat mahkemesi olma vasfını geliştirecek nitelikte bir tedbir olmadığı, dolayısıyla gerek söz konusu anayasal amaçlar gerekse temyiz merciinin iş yükünün azaltılması ve içtihat mahkemesi olma özelliğinin güçlendirilmesi bakımından hükmün denetlenmesini talep etme hakkına daha az zarar verici müdahaleye sebep olan bir tedbirin öngörülmesi, başka bir deyişle davaların makul sürede ve en az giderle sonuçlandırılması amacına daha hafif bir sınırlamayla ulaşılması mümkünken bölge idare mahkemelerinin söz konusu maddede belirtilen uyuşmazlıklar dışında kalan uyuşmazlıklara ilişkin kararlarının tamamının kesin olduğunun öngörülmesinin “*istinaf başvurusunun kısmen veya tümünden kabulü hali*” yönünden hükmün denetlenmesini talep etme hakkına ölçüsüz bir sınırlama getirdiği sonucuna ulaşılmıştır (AYM, E.2024/189, K.2025/83, 27/3/2025, §§ 29, 30).

16. 2026 yılı itibarıyla miktar veya değeri 682.000 TL’yi geçmeyen davalar hakkında bölge adliye mahkemeleri hukuk daireleri tarafından verilen kararlara karşı temyiz kanun yoluna başvurulamayacağını öngören itiraz konusu kuralın “*istinaf talebinin kısmen veya tümünden kabulü hali*” yönünden incelenmesinde de anılan karardan ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmamaktadır.

17. Açıklanan nedenlerle kural, “*istinaf başvurusunun kısmen veya tümünden kabulü hali*” yönünden Anayasa’nın 13. ve 36. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

IV. HÜKÜM

12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 362. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin “*istinaf başvurusunun kısmen veya tümünden kabulü hali*” yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE 26/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Esas Sayısı : 2026/49
Karar Sayısı : 2026/48

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI